

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
Transformational Leadership Study of Basic School Administrators
under the Jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Educational
Service Area Office 3

ดร.ประดิษฐ์ ฉัตรจรัสกุล¹ ดร.องอาจ เทียมกลาง² ดร.วิมาน วรรณคำ³ ดร.สมัคร ไวยขุนทด⁴
ดร.พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย⁵ ดร.ประยงค์ แก่นลา⁶ ดร.เนรัญ วชิระอังกูร⁷ ดร.สมเดช สาวันดี⁸
ดร.คัมภีร์ สุดแท้⁹ ดร.ชีวิน บุญถม¹⁰ พงษ์ เจริญสันเทียะ¹⁰ และวศิน สอนโพธิ์¹⁰

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ความตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ IOC เท่ากับ 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Independent samples test) และสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ใน

¹ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

² ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

³ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁴ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁵ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁶ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁷ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁸ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

⁹ ชำราชบ้านาญ/suvijuk2564@gmail.com

¹⁰ ชำราชบ้านาญ

ระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีอุดมการณ์เชิงอุดมการณ์และด้านการกระตุ้นชาวปัญญา

2. บุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research purposes were to study and to compare transformational leadership of basic school administrators under the Jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3 according to the opinion of personnel, classified by the position and school size. The sample size was the 140 personnel. The research instrument was the 5 estimate rating scale questionnaire with 45 items, content validity according to IOC criteria was 0.67-1.00, and confidence level was 0.94. The statistic for data analysis was the frequency, percentage, mean, standard deviation, and difference tests by t-test (independent samples test) and one way analysis of variance (F-test, one way ANOVA).

The research findings were:

1. The transformational leadership study of basic school administrators under the jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3, the overall was the high level of operations. The each aspect consideration found every aspect was at high level, the highest operation was the regarding to individual aspect, second was the inspiration creation aspect, and the last was the ideological ideology aspect, and the stimulation of intelligence aspect.

2. The personnel, with different positions and school size, under the jurisdiction of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3 had not difference opinion about transformational leadership of basic school administrators under the jurisdiction Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 3, with statistical significance level .05.

Keywords: Transformational Leadership, Basic School Administrators

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคนของประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเยาวชนในวัยเรียนที่ได้รับการกล่อมเกลา ดังนั้นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาวะการณปัจจุบันจึงมีความสำคัญและเป็นที่น่าสนใจของทุกคนในทุกระดับของวงการศึกษาไทยอย่างมาก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาของไทยได้มีความพยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้ปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558 : 14) การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน และการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องพัฒนาที่การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการ

สร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัย มีคุณภาพมีความพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีความเป็นพลเมือง ที่ดีตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับการสนับสนุนวิชาชีพหรือเอกชนเป็นการศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ ภูมิหายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ (สภาการศึกษา, 2551: 1) การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 - 2559) จึงมีความคิดต่อเนื่องโยยิดหลัก "คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา" รวมทั้งสร้างความสมดุลในการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่ผู้บริหารจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องใช้ทั้งรูปแบบการบริหารสร้างสรรค์ ทีมงานที่มีคุณภาพและผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีจึงจะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

มีการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 : 12 - 14) จากข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) นี้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนและเป็นส่วนผลักดันให้เกิดกระแสการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพกว้างทั้งประเทศไทย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558 : 14-15)

ผู้นำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดคือผู้นำ ถ้าองค์กรใด ได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการ ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้ลุล่วงไปได้โดยดี (วิเชียร วิทยาอุดม, 2548 : 1) ผู้นำเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแต่ผู้บริหารเป็นผู้รักษาความมั่นคงขององค์กร ผู้นำจะปฏิบัติตนจุดตัวจักรสำคัญในการประสาน บทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีการร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยแสดงพฤติกรรมออกมาในสองลักษณะควบคู่กัน คือลักษณะที่คำนึงถึงงานเป็นหลักสำคัญ แต่หากผู้นำเป็นคนที่มีความรู้ มีจริยธรรม และมีความสามารถสูงแล้ว งานย่อมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทุกประการ (ยงยุทธ เกษศาตร์, 2547 : 52) สำหรับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารการจัดการศึกษานั้นนับว่าสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ ผู้นำแนวทางในการบริหารงานสถานศึกษาต้องอาศัยทั้ง ความรู้ความสามารถ ทั้งความรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้เหล่านี้แล้วการบริหารงานก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ การบริหารงานสถานศึกษาไม่สำเร็จลุล่วงเกิดปัญหาขึ้นอย่างมากมาย เช่น ปัญหาการขาดความเคารพนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร ปัญหา

ผู้บริหารไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ทำให้การบริหารงานไม่อยู่บนบรรทัดฐานของความถูกต้องและชอบธรรม ปัญหาผู้บริหารไม่ไว้วางใจในความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เปิดโอกาสให้ ผู้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นต่องานตัดสินใจเอง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นการที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริหารของตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารในยุคการปฏิรูปการศึกษาสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา (อารี กังสานุกูล, 2553 : 4)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะสะท้อนการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับรู้ถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนำไปพัฒนา ปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาของตนให้สามารถพัฒนาการบริการงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามแนวคิดของเบส (Bass,1999) มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2)ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3)ด้านการกระตุ้นเขาวัวปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 213 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำนวน 140 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ,1970: 607-610) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified random sampling) ซึ่งจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของเบส (Bass, 1999) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของบุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 - 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มาสังเคราะห์ร่วมกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถาม โดยการหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Congruence) ซึ่งค่าที่ใช้ได้ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามที่ได้เท่ากับ .95
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
8. คัดเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมจำนวน 45 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้เท่ากับ .94
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 140 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์และแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้ค่า t – test (Independent Samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F – test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffé)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือได้แก่

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถาม

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 2.1 ความถี่(Frequency) 2.2 ร้อยละ(Percentage) 2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 - 143)

3.1 t – test แบบ Independent Samples

3.2 F – test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffé)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ระดับปฏิบัติ	แปลผล	อันดับที่
---------	--------------	-------	-----------

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.		
1 ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	3.90	.69	มาก	3
2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.97	.65	มาก	2
3 ด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญา	3.90	.66	มาก	3
4 ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	3.99	.65	มาก	1
ภาพรวม	3.94	.66	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทั้งหมดและเมื่อจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า อันดับ 1 คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .65) อันดับ 2 คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .65) อันดับ 3 คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .69) อันดับ 3 คือ ด้านการกระตุ้นเชาว์ปัญญา ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .66)

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการปฏิบัติต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ในภาพรวมขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่สังกัดสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเชื่อมั่นในตัวเองว่าจะสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ประสบความสำเร็จ เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจในการหาวิธีป้องกันและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ บัวชม (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ที่ 6 สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทร ไชยมงคล (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูมากร เจตีย์คำ(2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชา ศรีพุทธ (2558) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

จากการพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นขวัญปัญญาและด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารงานแบบทีม การบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างค่านิยมในการทำงานโดยให้ครูคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน วิเคราะห์สังเคราะห์ความเห็นต่างๆ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและปฏิบัติต่อครูโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวรีต อ้าภาพันธ์ (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร สามัญ (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช พัทธ วงศ์วัฒน์เกษม(2557) ได้ศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นของบุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับค่านิยมที่ดีในการทำงานของครู มีการกระจายอำนาจให้กับครูในโรงเรียนอย่างเหมาะสม ให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม มีการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร สามัญ(2558) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่สังกัดสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันในภาพรวมโรงเรียนต่างกัน มี

ทัศนคติภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่สังกัดสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารงานที่ดี มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ครูเกิดความสนใจที่จะค้นคว้านวัตกรรมใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ มีการส่งเสริมให้ครูระบุปัญหาของโรงเรียนที่จะเกิดขึ้น โดยการใช้เหตุผลและหลักฐานมากกว่าการคิดเอาเองว่าปัญหาและปฏิบัติต่อครูทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ด้วยความจริงใจและยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวริต อ่ำภำพันธ์(2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 นำไปใช้เป็นแนวทางการนิเทศ กำกับติดตามผลการบริหารภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงลึกและกรณีศึกษาของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้าน

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานเขตพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

จิราพร สามัญ. (2558). การศึกษา ภาวะผู้นำของการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยวัฒน์ สุธีรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมกาสรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.(พิมพ์ครั้งที่ 6) นนทบุรี : พี บาลานซ์ดีไซด์แอนปรินต์ติ้ง.

เขาวริต อ่ำภำพันธ์. (2559). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. นครราชสีมา : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา.

ฉันทกร ไชยมงคล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานของครู กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.

- วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธุมากร เจตีย์คำ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา).จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิพนธ์ บัวชม. (2556). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น.พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. กรุงเทพฯ.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2547). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. พิมพ์ครั้งที่ 6.นนทบุรี: ปณณรัชต์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาชาติ สำนักงานรัฐมนตรี.
- วนิชา ศรีพุทธ. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. นครราชสีมา : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา.
- วิเชียร วิทยอดม. (2542). ภาวะผู้นำ (Leadership) ฉบับก้าวหน้ายุค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและไซแท็กซ์.
- วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. นครราชสีมา : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ. 2545 - 2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อารี อังสกุล. (2555). การศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา).ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา..
- Bass, B.M., (1999). Two decades of research and development in transformational leadership. European Journal of Work and Organizational Psychology : 9-32.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities" Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607-610.